

ข่าวการสืบสุลาม *

วิทยากร เชียงกุล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๗๘๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖

จุติ

เริ่มต้นของการลูกศิษย์ครั้งนี้เริ่มจากกลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ซึ่งตั้งชื่นภายในห้องประชุมบุ่มประท้วง กรณีมหาวิทยาลัยรามคำแหงติดต่อรับเชิญจากนักศึกษา เมื่อวันที่ ๒๑-๒๒ มิถุนายน แกนกลางของกลุ่มนี้คือ ผู้นำนักศึกษาทั้งที่ยังเรียนอยู่และเพิ่งจบการศึกษาใหม่ๆ เช่น นายธีรยุทธ บุญมี อธิตเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย นายประสาน มงคลพิทักษ์ อธีดนายกสโมสรนิสิตจุฬาฯ นายอัญญา ชุนชวาธาร นายปรีดี บุญชื่อ นักศึกษาธรรมศาสตร์ สมาชิกสภานา捣ม นอกจากนั้นก็มีอาจารย์มหาวิทยาลัย นักการเมือง ตลอดจนนักเขียนนักหนังสือพิมพ์ กลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญได้ติดต่อทางสมาชิกซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจญานและผู้มีเชื่อเดียงในสาขาต่างๆ มาร่วมเซ็นชื่อในคำประกาศเรียกร้องได้ประมาณ ๑๐๐ คน โดยหวังว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการเริ่มสร้างแรงผลักดันทางการเมืองให้รัฐบาลต้องรับร่วงและประกาศใช้รัฐธรรมนูญในที่สุด

กลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญได้นัดแคลงข่าวแก่หนังสือพิมพ์ เมื่อเย็นวันศุกร์ที่ ๕ ตุลาคม และได้เริ่มเดินดีบ่ายไปสตเดอร์ แจกใบปลิวและหนังสือเมื่อเช้าวันเสาร์ที่ ๖ ตุลาคม จำนวนสมาชิก

ที่ร่วมรณรงค์ดังกล่าวมีประมาณ ๖๐ คน หลังจากที่ได้เดินแจกใบปลิวได้ครึ่งวัน ก็ถูกตำรวจซึ่งติดตามอยู่ติดตลอดเวลา เห้าจับกุมไว้ได้ ๑๑ คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาและอดีตผู้นำนักศึกษาที่เพิ่งจบจากมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นก็ยังมีอาจารย์ ๑ คน นักการเมือง ๑ คน นักหนังสือพิมพ์อีก ๑ คน (ภายหลังจับนักการเมืองอีก ๑ คน นักศึกษา ๑ คน)

เรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้น คนทั่วไปดึงข้อสังเกตถึงสาเหตุที่มาไว้ ๒ กรณีคือ กรณีแรก ผู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่มีแผนเบื้องหลังอะไร นอกจากการประท้วงโดยสันติวิธีเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลรับร่างรัฐธรรมนูญและประกาศใช้เท่านั้น กรณีที่สอง อาจมีผู้ดำเนินการเรียกร้องรัฐธรรมนูญบางคนที่มีแผนการดำเนินการอย่างท้าทายดังกล่าว เพื่อให้เกิดการจับกุมขึ้น จะได้สร้างปฏิกริยา ปลุกระดมพลังนักศึกษาประชาชนที่นิมานมาขับไล่รัฐบาล กลุ่ม ถนน-ปราบส-ณรงค์ ออกไป เพื่อให้กลุ่มการเมืองอื่นที่นิมานมาดำเนินการ แต่จากพยายามหลอกฐานด่างๆ ทำให้เชื่อได้ว่าเป็นกรณีแรกมากกว่า เพราะผู้ดำเนินการเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่ถูกจับ ส่วนใหญ่ ดูจะไม่ได้เตรียมการไว้ก่อนเลยว่าจะถูกจับ เช่นมีการเตรียมพิมพ์หนังสือ ในใบปลิว เตรียมจาน่ายจ่ายแจกในวันหลังอีกเป็นจำนวนมาก หาก เตรียมการที่จะจัดให้มีการบรรยายและสัมนาทางการเมืองแก่ประชาชนที่สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ทั้งผู้ดำเนินการส่วนใหญ่

* วิทยากร เชียงกุล บก., ข่าวการนักศึกษาไทย: จากอตีดถึงปัจจุบัน(กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์พระจันทร์เสี้ยว ๒๕๖๗), หน้า ๖๙-๘๕.

ก็ควรรู้ดีว่า ช่วงเวลาที่เลือกรองค์นั้นเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาส่วนใหญ่กำลังสอบประจำภาคอยู่ จึงเป็นการยากสำหรับนักศึกษาที่จะปลูกระดมนักศึกษาให้ทึ่งห้องสอบมาช่วยประท้วงได้ หากเกิดการจับกุมกันขึ้น นอกจากนี้แล้ว หลังจากมีการจับกุมแล้วก็ไม่ปรากฏว่าผู้ดำเนินการที่เหตุการณ์ จะดำเนินการปลุกระดมนักศึกษาได้อีก อย่างไรแต่อย่างใด แม้แต่ศูนย์นิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นศูนย์รวมของพลังนักศึกษา และกรรมการส่วนใหญ่เคยร่วมงานหรือรู้จักกับผู้ดำเนินการที่ถูกจับมาก่อน ก็ยังงุนงงทำอะไรไม่ถูกในระยะแรก นอกจากไปติดต่อขอเยี่ยมของประท้วงและออกแถลงการณ์ตอบโต้ทางหนังสือพิมพ์ในวันต่อมา

การตัดสินใจครั้งประวัติศาสตร์

ความคิดริเริ่มในการรวมพลังต่อสู้กันจริงๆ มาจากนักศึกษาที่อยู่ในอกกลุ่มเรียกวังรัฐธรรมนูญ โดยริเริ่มจากหลายจุดและค่อยมารวมกันที่ธรรมศาสตร์ ที่วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร ซึ่งนักศึกษาสอบเสร็จแล้ว ได้มีการชุมนุมกิปรายและยื่นข้อประท้วงดังต่อไปนี้ วันจันทร์ที่ ๘ ตุลาคม และนักศึกษาสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ จำนวนหนึ่งก็ได้เข้าชื่อกันทำหนังสือถึงจอมพล ถนน กิตติธัช ขอร้องความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกจับกุมในวันเดียวกัน ส่วนที่ธรรมศาสตร์ก็มีโปสเตอร์ประท้วงและการจับกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลดังต่อไปนี้ จันทร์ที่ ๑๕ ตุลาคม นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จึงได้จัดประชุมที่ประชุมมีมติให้ดำเนินการต่อไป เพื่อทดสอบประจำภาคไว้จนกว่าการต่อสู้จะบรรลุผล การตัดสินใจครั้งสำคัญครั้งนี้ เชื่อได้ว่าเกิดจากอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ต้องการเห็นความเป็นธรรมและช่วยเหลือเพื่อนของตนเป็นประการสำคัญ ไม่น่าเชื่อว่ามีแผนการอื่นใดนอกเหนือไปจากนั้น

องค์การนักศึกษาธรรมศาสตร์ประจำลบ

ความสำเร็จในการขัดขวางการสอบประจำภาคด้วยการตัดสินใจที่แน่แม่น (เอาโซ่ล้มประตู เอาปูนปะเตอร์อุดรูกุญแจประตูห้องสอบ ตลอดจนตัดสายไฟฟ้า) และด้วยความเห็นใจจากเพื่อนนักศึกษาและแม้แต่อาจารย์ส่วนหนึ่ง การผนึกกำลังกันอย่างหนาแน่นของธรรมศาสตร์ ซึ่งเคยมีกิจติศักดิ์ในด้านการต่อสู้ทางการเมืองมาตั้งแต่สมัยอดีต ได้เรียกว่องให้นักศึกษาจากสถาบันอื่นๆ ซึ่งระยะแรกก็ชุนมุนกันประท้วงในสถาบันของตนทยอยมาสมทบตามลำดับ จนเมื่อกำลังคนที่สนับสนุนได้เพิ่มขึ้นมากแล้ว ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยซึ่งลังเลอยู่ในตอนแรก จึงได้เข้ามารับหน้าที่เป็นผู้นำในการประท้วง แต่งานด้านต่างๆ เช่น ข่าวกรอง การวางแผน พากนักศึกษาธรรมศาสตร์ที่ทำมาแต่แรกคงทำกันต่อไป

ในช่วงเวลาของการรวมตัวของฝ่ายนักศึกษา ทางฝ่ายรัฐบาลคงจะประเมินกำลังนักศึกษาผิด จึงได้ตัดสินใจเพิ่มข้อหาแก่ผู้ถูกจับหนักขึ้นทุกที

จากข้อหา “มัวสุ่มซักชวนให้มีการชุมนุมทางการเมือง” กล้ายมาเป็นข้อหาเมื่อการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ มีแผนลับล้างรัฐบาล ซึ่งนับว่าเป็นข้อหาที่หนักมากพอที่จะนำไปให้คุณท้าวๆ ไปที่ไม่รู้เรื่องราวดอกใจมุ่งล้าไปให้ความสนับสนุนได้ แต่ข้อหาดังกล่าวเป็นข้อหาที่เหลือเชื่อ สำหรับบรรดา นักศึกษาและประชาชนที่มีการศึกษา พ่อจะรู้จักชื่อเสียงของผู้ถูกจับกุม ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นผู้นำนักศึกษาหรือเป็นนักเรียน ทางฝ่ายรัฐบาลได้พยายามที่จะบันหลักฐานมาสนับสนุนข้อกล่าวหาของตน จากรหัสสื่อภาษาต่างประเทศเกี่ยวกับประเทศไทย สังคมนิยมบางเล่มที่ค้นได้จากที่พักของผู้ถูกจับกุม ว่าเป็นเอกสารคอมมิวนิสต์ โดยได้ใช้สื่อมวลชนที่ดูคนควบคุมหรือหนุนหลังอยู่ คือ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนหนังสือพิมพ์บางฉบับ ให้เป็นประโยชน์ ทางโฆษณาชวนเชื่ออย่างเต็มที่ ซึ่งรัฐบาลคงหวังว่าการกระทำดังกล่าวคงจะหลอกให้หนักศึกษา ประชาชนเชื่อหรืออย่างน้อยก็ซึ่งใจกลุ่มเรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ทำให้มุ่งล้าดัดสินใจออกโปรดรณรงค์ ประท้วงช่วยเหลือผู้ถูกจับ เพราะประสบการณ์ในอดีต ก็มักเป็นเช่นนั้น กล่าวคือเมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาทางการเมืองในข้อหาคอมมิวนิสต์ครั้งใด นักศึกษาประชาชนคนอื่นๆ ก็จะพากันหาดกลัว หรือนิ่งเฉยเสีย เพราะประชาชนส่วนหนึ่งถูกหลอกให้กลัวคำว่าคอมมิวนิสต์เหมือนกลัวผี ขณะที่ประชาชนอีกส่วนรู้อยู่ว่าฝ่ายเด็ดจารมีอำนาจมากอย่างมากที่จะต่อต้านได้ หักการรวมพลังของนักศึกษาประชาชนในอดีตถึงไม่แข็งพอที่จะทัดทานอำนาจเด็ดจารมีอย่างเปิดเผยได้ เมื่อผู้นำนักศึกษาถูกจับไป คนที่เหลือก็มักจะหลบหนี ภายหลังจากการรัฐประหาร พฤศจิกายน ๒๕๑๔ มี ส. ๓ คน พ้องคงจะปฏิรูปฐานะเมืองรัฐธรรมนูญ เลยถูกจับกุมคุมขัง โดยที่คุณท้าวไปไม่ได้แสดงปฏิกริยาต่อต้านอย่างเปิดเผย

อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายปลูก

ผู้คนมีนิสัย ลูกไม้เก่าของรัฐบาลควรนี้ประเสริฐ ความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง เพราะนักศึกษาประชาชน มีความดีนั้นด้วยและการรวมกำลังกันได้มากกว่าสมัยก่อน แม้แต่หนังสือพิมพ์ซึ่งมักจะต้องเซ็นเซอร์ ด้วยแรงเพราะกลัวอำนาจเจ้าจัดการ ตั้งแต่สมัย จอมพลสฤษดิ์ชัยนาทมีอำนาจ คราวนี้ก็กล้าขึ้นที่จะเสนอข่าวการประท้วงของนักศึกษาหรือแม้แต่แสดงความสงสัยต่อข้อกล่าวหาของรัฐบาล บางฉบับถึงกับต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมให้กับฝ่ายผู้ถูกจับกุมอย่าง ด้วยการเสนอข่าวว่า หนังสือที่ทางการอ้างว่าเป็นเอกสารคอมมิวนิสต์นั้น เป็นหนังสือที่มีข่ายในรัฐหนังสือทั่วไป นอกจากนี้แล้ว ผู้ที่ถูกจับกุมคราวนี้ก็เป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก กว้างขวาง โดยเฉพาะในทางด้านแสดงบทบาท รักชาติ รักประชาธิปไตย เช่นการรณรงค์ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น ต่อต้านกฎหมายลิด落ตอนอำนาจ ตุลาการ การทำหนังสือ เผยแพร่หนังสือ ที่แสดงความรับผิดชอบ หวังดีต่อสังคม จึงยอมเป็นการยกที่อยู่ดีๆ รัฐบาลจะป้ายสีให้คนเหล่านี้เป็นคนคิดร้ายต่อแผ่นดินได้

รัฐบาลคงเก็บสถานการณ์ผิด และดำเนินนโยบาย “ปลุกผู้คนมีนิสัย” ของตัวไปเรื่อยๆ ด้วยการประกาศใช้มาตรา ๗ ซึ่งเป็นกฎหมายเด็ดจารมีที่นัยกรรัมณตรีนำมาใช้เพื่อควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้สอบสวนได้ตลอดไปโดยไม่ต้องชี้ในเงื่อนศาล ด้วยการออกโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงแก่ตัวน้ำทุ่นๆ ว่า ไม่ได้จับ ๑๓ คน เพราะการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ แต่จับในฐานะที่มีการกระทำการเป็นภัยต่อความสงบสุขของประชาชน ซึ่งเป็นการแก้ตัวที่ดีนั้นเชิงมาก

การที่รัฐบาลต้องต้านไม่ยอมฟังเสียงเรียก ร้องของนักศึกษา ประชาชน แต่กลับจะหาทางเอาโทษผู้ต้องหาหนักมือยิ่งขึ้น ยิ่งทำให้นักศึกษา ประชาชนโกรธแค้น และชานกันอุกมาให้ความสนับสนุนการประท้วงอย่างเข้มแข็งยิ่งขึ้น การ

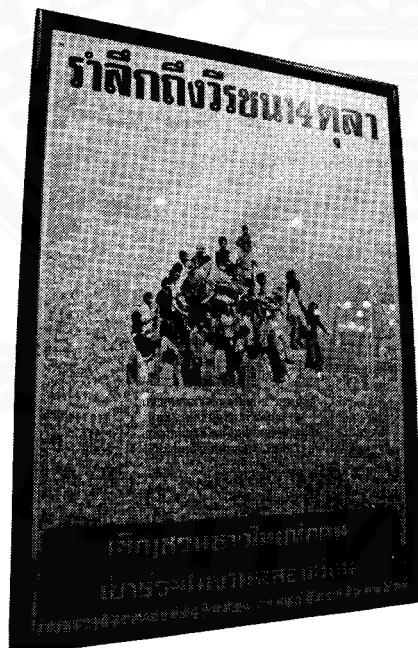
ชุมนุมเปิดอภิปรายประท้วงที่ธรรมศาสตร์มีทั้ง
กลางวันและกลางคืนติดต่อกันไปแทบไม่ได้หยุดพัก
โดยมีคนทยอยมาร่วมกันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีผู้
พร้อมที่จะเข้าไปอภิปรายโจนดีรัฐบาลโดยไม่กลัว
คำวจลับที่ดักถ่ายรูปอยู่ไม่ขาดสาย ผู้แทนนัก-
ศึกษาหลายสถาบันนับด้วยแต่นักเรียนมีความอาชีวะ
ฝึกหัดครุยนถึงมหาวิทยาลัยลงมติให้หงส์สอบบงด
เรียน เพื่อร่วมกำลังกันมาชุมนุมที่ธรรมศาสตร์
กลุ่มอาจารย์บางสถาบันก็ได้แสดงความเห็นใจ
ลงมติให้หงส์สอบบงดเช่นกัน แม้จะมีอาจารย์บาง
สถาบันที่หัวก้าวเข้ากับรัฐบาลขัดขวางนักเรียน
นักศึกษา แต่ก็ไม่สามารถห้ามได้ นอกจากนัก-
เรียนนักศึกษาในกรุงเทพฯแล้ว นักเรียนนักศึกษา
ในจังหวัดใกล้เคียงก็ได้เดินทางเข้ามาชุมนุม
ประท้วงที่ธรรมศาสตร์ด้วย

การผนึกกำลังของนักศึกษาครั้นนี้ อาจ
จะกล่าวได้ว่าเกิดจากความกระตือรือร้นของพวก
ษาแต่ละคนเป็นส่วนใหญ่ หาได้เกิดจากการทำงาน

อย่างมีแผนและการอุปโลกะดมอย่างมี
ประสิทธิภาพของกลุ่มนักนักศึกษามหาวิทยาลัย
ไม่ เพราะการต่อสู้ครั้งนี้เกิดขึ้นอย่างกระทันหัน
มาก ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาเอง ยังไม่มีการจัด
องค์การที่เข้มแข็งพอ พวกผู้นำนักศึกษามีมี
เวลาเตรียมตัว และไม่ได้คาดการณ์ล่วงหน้าหรือ
วางแผนกันมาก่อนเลยว่าควรจะดำเนินการเป็น
ขั้นๆ อย่างไรบ้าง เมื่อเกิดเรื่องขึ้นอย่างกระทันหัน
พวกเชาได้แต่พยายามผนึกกำลังกัน วางแผนและ
แบ่งงานกันอย่างเร่งรีบ ซึ่งเป็นลักษณะการแก้
ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นส่วนใหญ่ การที่นักศึกษา
กลุ่มด่างๆ รู้ข่าวและมาร่วมชุมนุมด้วยอย่างพร้อม
เพียงในระยะเวลาอันสั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ
การประโคมข่าวของหนังสือพิมพ์ ส่วนหนึ่ง เพราะ
เพื่อนผู้ดีต่างไปชุมนุมกันมา ทั้งนักศึกษาจำนวนมาก
ก็เคยมีส่วนร่วมการรณรงค์ครั้งก่อนภายใต้การ
นำของศูนย์ฯ มาแล้วด้วย แต่ปัจจัยสำคัญคือการ
ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ต่างก็ไม่พอใจรัฐบาลเผลจการ
อยู่แล้ว จึงไม่ลังเลเลยที่จะมาร่วมประท้วงด้วย

ดังตอนนี้ไม่ใช่แต่นักศึกษาเท่านั้น กลุ่ม
อาจารย์ธรรมศาสตร์ จุฬาฯ รามคำแหง คณะ
ทนายแห่งสโนรเนตบัณฑิตสภา บัณฑิตคณะ
เศรษฐศาสตร์ แনวาร์วนนักศึกษาประชาชนด่าง
กือออกແຄลงการณ์สนับสนุนการต่อสู้เพื่อความ
เป็นธรรมของนักศึกษาด้วย ประชาชนทั่วไปด่าง
พากันไปบริจาคเงินเป็นค่าอาหารและค่าใช้จ่าย
ด้วย ใน การต่อสู้ให้ถึงที่เป็นเงินหลาຍและนาທ
นักศึกษาไทยในด่างประเทศก็ได้ส่งทั้งແຄลงการณ์
และเงินมาสมทบทการต่อสู้ นักศึกษาในด่างจังหวัด
 เช่น เชียงใหม่ พิษณุโลก นครราชสีมา
 มหาสารคามฯลฯ ที่ได้ประชุมประท้วงอย่าง
 แข็งขันในระยะเวลาเดียวกัน

หลังจากการชุมนุมผ่านไปได้ ๓ วัน ๓
คืนและคนที่มาร่วมชุมนุมที่ธรรมศาสตร์เพิ่มจาก
จำนวนไม่กี่พันคนในตอนแรก กล้ายเป็นหลาຍ

ที่นี่คน รัฐบาลคงนิ่งเฉยต่อคำเรียกร้องจากประชาชนตีที่หนักแน่นและอาจริบขึ้นทุกที เพราะจริงๆ แล้วนักศึกษาประชาชนไม่เพียงแต่ต้องการอิสรภาพของผู้ถูกจับกุมทั้ง ๑๓ คนเท่านั้น แต่ยังต้องการรัฐธรรมนูญและรัฐบาลใหม่ที่เป็นธรรมอีกด้วย ถึงตอนนี้รัฐบาลคงจะระหบกถึงกำลังของนักศึกษาบ้างแล้ว แต่ไม่คิดจะอ่อนช้อเพรากลัวเสียหน้า นอกจานั้นผู้นำรัฐบาลคงเริ่มมีพอใจเป็นส่วนตัวมากขึ้นที่ถูกคนชุมนุมกันโ久มตีความเลวร้ายของพวกตนอย่างไม่กลัวเกรง รัฐบาลยังคงดินนรกทางออกแบบโน้ตัวการออกใบปลิวตอบโต้ ยุยงให้คนระเบางผู้นำนักศึกษาบ้าง ส่งคนไปก่อการน้ำท่วม โดยหวังว่าจะทำให้พลังนักศึกษาแตกแยก แต่ไร้ผล ประเด็นที่นักศึกษาร่วมกันต่อสู้คราวนี้เป็นประเด็นที่นักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจได้เองอย่างชัดเจนมาก ยกตัวให้เห็นนักศึกษาไขว้เข้าได้ ทั้งการอภิปรายโดยผู้นำนักศึกษาภัยยังช่วยยาให้นักศึกษาเข้าใจประเด็นของการต่อสู้ชัดขึ้น แม้แต่นักเรียนอาชีวะ นักเรียนช่างกล ซึ่งชื่นชอบอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเชื่อมโยงกันและทำหน้าที่รักษาความสงบให้กับบ้านการนักศึกษาอย่างมีระเบียบวินัย

วันศุกร์ตอนเที่ยง ต่อหน้าคนหลายหมื่น ซึ่งความอดทนรอคำตัดจบจากรัฐบาลกำลังจะถึงที่สุด ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยได้ประกาศยืนคำขาดต่อรัฐบาลให้ปล่อยผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คนพันทุกข้อหาภายใน ๒๕ ชั่วโมง โดยกล่าวว่าหากรัฐบาลไม่ยอม จะใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดต่อไป

ปฏิกริยาจากรัฐบาลหลังจากนั้นคือ การที่อินดีกรมประชาสัมพันธ์เรียกผู้แทนหนนั้นสืบพิมพ์เข้าไปเดือนให้รัฐมัตดาวังในการเสนอข่าวการชุมนุมของนักศึกษา หลังจากนั้นเวลาตอน ๑ ทุ่ม วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยประกาศว่า มีผู้มาขึ้นขอประกันตัวผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คน และ

จอมพลประภาสซึ่งรักษาการอธิบดีตำรวจให้ประกันตัวไปแล้ว อย่างไรก็ตามทางด้านกลุ่มผู้ต้องหาต่างไม่ยอมเชื่นหรือรับประกันเพราะถือว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่ใช่ผู้ต้องหา นอกจากนั้นยังไม่ยอมออกจากบริเวณที่คุ้มขัง เพราะกลัวว่ารัฐบาลจะเล่นไม่ซื่อพาไปยังที่ซึ่งเป็นหฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาแล้ว ที่ชวนให้น่าสงสัยก็เนื่องจากผู้ที่มีประกันตัวนั้นก็ไม่ใช่คนที่ผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่งรู้จักมาก่อนเลย จึงเข้าใจว่าเป็นแผนการของรัฐบาลมากกว่า

ข้อที่ชวนให้น่าสงสัยเกตุว่ารัฐบาลอาจมีแผนไม่ซื่อ คือการที่รัฐบาลประกาศอีกใน ๑ ชั่วโมงต่อมา คือตอน ๒ ทุ่มว่า ให้พ่อแม่ผู้ปกครองอย่าให้ลูกหลานไปร่วมชุมนุม เพราะมีบุคคลกลุ่มหนึ่งนำอาชญากรรมไปในบริเวณที่ชุมนุม ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยแก่ร่างกายและชีวิตของลูกหลาน แม้ยังย้ำว่า หากเกิดเหตุการณ์รุนแรงใดๆ ขึ้น ให้ถือว่าไม่ได้เกิดจากการกระทำการของราชการ การประกาศดังกล่าวชวนให้น่าสงสัยว่า รัฐบาลอาจเริ่มคิดที่จะส่งคนติดอาชญาให้ไปก่อการหรือล้มล้างการชุมนุมของนักศึกษาที่เป็นได้ เพราะในที่ชุมนุมนักศึกษาคนนั้น เป็นที่ชัดแจ้งว่าฝ่ายผู้นำนักศึกษาคิดที่จะต่อสู้ด้วยสันติวิธีทางเดียว เพราะเชื่อในอำนาจผลักดันของมวลชนตามทฤษฎีที่เคยเรียนมา และเคยประสบความสำเร็จในการต่อสู้ด้วยสันติวิธีกรณีประท้วงอธิบดีรามคำแหงและพ.ร.บ. ตุลาการ ไม่มีใครคิดเลยว่ารัฐบาลจะกล้าปราบปรามคนเชื้อชาติเดียวกันที่มาชุมนุมกันโดยไม่มีอาชญากรรมเป็นหนึ่นเป็นสองอย่างรุนแรง และก็คงไม่มีผู้นำนักศึกษาคนใดที่งี้เหลาพอ ที่จะคิดว่า นักศึกษาจะใช้อาชญาตามมีความเกิดต่อสู้กับรัฐบาลซึ่งมีก้องทัพทันสมัยทั้งกองทัพได้

นอกจากการชุมนุมเรียกร้องของนักศึกษาที่อธิบดีและยังมีการเคลื่อนไหวที่น่าสงสัยอีกทางหนึ่งคือ ในคืนวันศุกร์ที่ ๑๑ ต.ค. นั้น

อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กุลมหนีได้ไปติดต่อผ่านทาง ม.ล. มนีรัตน์ บุนนาคที่ส่วนจิตรลดยา โดยแจ้งความประสงค์ว่าอย่างจะให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงต่อรองกับรัฐบาลใน ๒ เรื่อง คือด้องการให้รัฐบาลปล่อยด้วยผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คน โดยไม่มีเงื่อนไข กับเรื่องที่รัฐบาลจะไม่จับกุมกรรมการศูนย์ฯ และคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการชุมนุมครั้นนี้ ม.ล. มนีรัตน์ได้รับว่าจะกราบถูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกทีหนึ่ง (จากข้อเขียนของอาจารย์ สุдаทิพย์ อินทร ในวารสารอ.ม.ส. ฉบับ ๑๔ ตุลาคม)

วันเสาร์ที่ ๑๓ ตุลาคม ซึ่งเป็นวันครบกำหนดที่ศูนย์ฯ ยื่นคำขาด ผู้คนมาชุมนุมกันเป็นจำนวนหลายแสนคนจนล้นธรรมศาสตร์ออกไปข้างนอก นับเป็นการชุมนุมที่คุณร่วมด้วยอย่างมากอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน แม้กระทั่งรัฐบาลก็ยังทำเป็นเฉยเมยต่อกันนับแสนที่กำลังไม่พอใจและได้แต่ส่งตำรวจหารเดรียมพร้อมซึ่งคล้ายกับเป็นการท้าทายว่าจะเอาอย่างไรก็เอากัน การเดินขบวนได้เริ่มขึ้นเมื่อถึงกำหนดที่ยื่นคำขาดเนื่องจากคนมาร่วมด้วยมาก การเดินขบวนจึงเริ่มลุกขึ้นบ้าง ศูนย์ฯ ได้ตัดสินใจหยุดขบวน เปิดการอภิปรายอยู่ที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และเลื่อนเส้นตายการให้คำตوبของรัฐบาลไปเป็นเวลา ๑๗.๐๐ น. ระหว่างนี้ทางคณะกรรมการศูนย์ฯ ได้รับการติดต่อให้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อเวลา ๑๖.๙๐-๑๗.๙๐ น. หลังจากนั้น เมื่อเวลาประมาณ ๑๘.๓๐ น. ผู้นำนักศึกษา ๓ คน ซึ่งรวมทั้งเลขานิธิการศูนย์ฯ ได้เข้าพบจอมพลประภาส จารุเสดียรทก่องบัญชาการสูนรื่น จอมพลประภาสนบอกว่า ตกลงที่จะปล่อยผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คนและจะประกาศใช้รัฐธรรมนูญภายในตุลาคมปีหน้า แต่ขอเรียกร้องอีกหนึ่งไป ผู้นำนักศึกษาที่เข้าพบได้รับปากว่าจะมาปรึกษากับกรรมการศูนย์ฯ เพื่อประกาศ

ให้การชุมนุมถูกต้องด้วย

การขาดการติดต่อสื่อสาร

อย่างไรก็ตามทางด้านผู้ชุมนุมที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ซึ่งขาดการติดต่อจากคณะกรรมการศูนย์ฯ ที่ไปเฝ้าในหลวงและพบรัฐบาล ไม่ทราบข่าวโดยว่ามีการตกลงอะไรกันบ้าง เมื่อถึงเวลา ๑๗.๐๐ น. ที่กำหนดไว้โดยไม่คำนับผู้คนจึงเริ่มระส่าระสาย ผู้นำนักศึกษาที่คุยกับน้ำอยู่ได้สั่งให้เดินขบวนต่อไปยังถนนพระรามรูปทรงม้าตามแผนที่ตกลงกันไว้หลังจากที่ศูนย์ฯ ได้ตกลงกับคณะกรรมการรัฐบาลเรียบร้อยแล้วเมื่อ ๑๕.๐๐ น. ปรากฏว่าคณะกรรมการศูนย์ฯ ยังคงไม่ได้ตั้งมาที่กองบัญชาการที่ควบคุมผู้เดินขบวนอยู่ หากแต่ไปขึ้นพูดกับนักศึกษาประชาชนทางด้านสะพานมัฆวนซึ่งอยู่ห่างจากน้ำให้ถูกต้องด้วย ทางกองบัญชาการซึ่งปักหลักอยู่ลานพระรามรูปทรงม้าคงประกาศเรียกห้ามการชุมนุมที่ให้มาตกลงกันก่อนว่าจะทำอย่างไรต่อไป เพราะดูทางกองบัญชาการและประชาชนที่ชุมนุมอยู่ที่จะยังไม่พอใจข้อเสนอของรัฐบาลที่ว่าจะให้รัฐธรรมนูญภายใน ๒๐ เดือนนักอย่างไรก็ตามทางกรรมการศูนย์ฯ ก็คงคิดว่าทุกอย่างยุติลงแล้ว ควรจะบอกให้ประชาชนถูกต้องได้เลย แต่ทางกองบัญชาการที่ควบคุมการชุมนุมอยู่ยังไม่เห็นด้วยและไม่ยอมให้เลขาธิการศูนย์ฯ ซึ่งมาถึงรถบัญชาการเมื่อเวลา ๑๗.๓๐ น. ขึ้นประกาศ เสียงของนักศึกษาประชาชนที่ชุมนุมในถนนได้เรียกร้องไม่เฉพาะการปล่อยตัวคน ๑๓ คน เท่านั้น แต่ยังเรียกร้องรัฐธรรมนูญและเรียกร้องให้เปลี่ยนตัวผู้นำด้วย ผู้ร่วมชุมนุมมีที่ทำว่าจะไม่ยอมถูกตัวง่ายๆ จนกว่าข้อเรียกร้องจะบรรลุผล ระหว่างนี้รัฐบาลได้ออกแถลงการณ์มาอีกเมื่อตอน ๑๙.๐๐ น. อ้างว่ารัฐบาลกับผู้แทนนิติบัญชาติตกลงกันได้แล้ว แต่มีบุคคลบางคนที่ไม่ใช่นักศึกษาโงมตัวรัฐบาล ยุงส่งเสริมก่อ

ความวุ่นวาย ซึ่งทางการต้องว่าไม่ใช่นักศึกษา

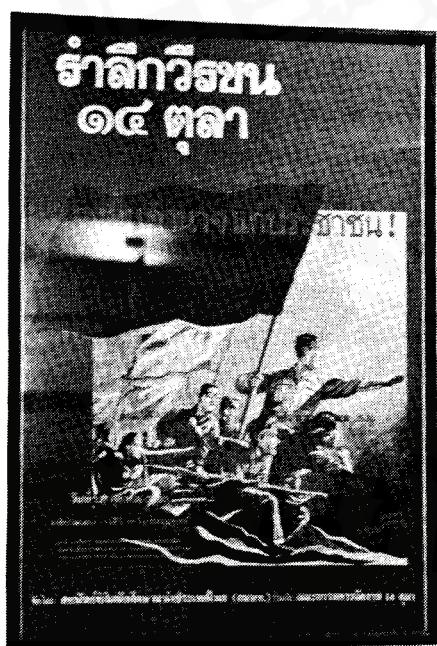
ขณะที่เหตุการณ์ยังชุมนูญู่ เพราะมีประชาชนกลุ่มนหนึ่งซึ่งเห็นกระหือรือถึงกับคิดจะล้มรัฐบาล นายเสกสรรค์ ประเสริฐกุล ผู้นำนักศึกษาที่คุมชุมนูญู่ได้รับข่าวว่ารัฐบาลกำลังตามล่าผู้นำนักศึกษาและจะโฉมตีตอนดี ๑ จึงสั่งให้เคลื่อนขบวนไปสวนจิตรฯ หวังพึ่งบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่างนี้ทางคณาจารย์ฯ ซึ่งเข้ามายึดตัวเสกสรรค์ และไม่ได้อ่านญาติให้พูดที่รับบัญชาการเกิดความระแวงว่าเสกสรรค์มีแผนการณ์อย่างอื่น ดังนั้นเวลาประมาณ ๒.๐๐ น. ขณะที่ขบวนมาหยุดที่หน้าประตูสวนจิตรฯ ด้านสวนสัตว์ดุสิต ผู้แทนคุณย์ฯ หลายคนได้ใช้รถทหารติดเครื่องขยายเสียงเรียกเข้าไปในสวนสัตว์ดุสิต และหันลำโพงออกมายกประกาศให้ผู้เดินขบวน слาร์ดว์และโฉมตีนายเสกสรรค์ ว่าเป็นขบก เป็นคอมมิวนิสต์มีแผนจะล้มราชบัลลังก์อย่างไรก็ตามปรากฏว่าผู้เดินขบวนไม่เชื่อว่าจะ

เป็นเสียงของผู้นำนักศึกษาจริงหรือไม่ก็เป็นเสียงที่ถูกบังคับให้หัดเทปไว้ จึงไม่ยอม слาร์ดด์และเกิดการโต้เถียงกันระหว่าง ๒ ฝ่ายที่คุณไม่โทรศูฟ่อนอยู่คนละด้าน ต่อมาเวลา ๓.๕๐ น. นายธีรยุทธ์ บุญมี จึงได้เข้าถึงตัวเสกสรรค์ และปรับความเข้าใจกันได้ พากันไปพบราชเลขานิการ ส่วนผู้นำนักพระราชวัง เพื่อขอเข้าเฝ้าในหลวงเพื่อโปรดพระราชทานพระราชนครรภ์ ซึ่งจะทำให้ประชาชนยอม слาร์ดด์ เวลา ๔.๔๕ ทั้งสองกลับมา พ.ต.อ. วสิษฐ์ เดชกุญชร นายตำรวจพระราชนครรภ์ออกอ่านให้ที่ชุมนุมฟัง หลังจากนั้นนายสมบัติ ธรรมอัจฉริยะ ผู้นำนักศึกษาคุณย์ฯ ได้ขึ้นเล่าเหตุการณ์ เสกสรรค์ขอให้ทุกคนพอยู่ในลิ่งที่เรียกว่า ขอให้ слาร์ดด์ กลุ่มคนเริ่มทยอยกลับเวลา ๕.๓๐ น.

เวลา ๖.๓๐ น. ขณะที่กลุ่มชนประมาณ ๗,๐๐๐ คน ได้ขอให้ตำรวจเปิดทางให้ห้ออกไปทางสี่แยกราชวิถี เพราะต้องเดินทางกลับบ้านทางนั้น ตำรวจไม่ยอมเปิด ผู้ชนข้างหลังกีดกันมาจนเกิดการรวมเรกันขึ้น รวมทั้งมีการต่อกรและช่วงปะสั่งของใส่ตำรวจ ตำรวจได้เปิดฉากรหัวงะเปิดน้ำด้าเข้าใส่ผู้ชนและบุกเข้าใช้กระบอกไฟฟ้าตีนักเรียนนักศึกษาอย่างทารุณ ทำให้เด็กนักเรียนเสียชีวิตและบาดเจ็บ ผู้ชนได้หนีไปแล้ว กลับมาร่วมกำลังกันต่อต้านตามจุดต่างๆ ส่วนใหญ่ไปรวมที่อ้อมคาสต์ รัฐบาลได้สั่งห้ามพร้อมด้วยรถถังและอาวุธหอกปราบประชาชนอย่างรุนแรง พร้อมด้วยการต่อสู้ได้เริ่มขึ้นโดยที่รัฐบาลได้ออกแต่งการณ์บิดเบือนออกมานเป็นระยะๆ ตามเคย

จากการต่อสู้

หลังจากปะทะที่ข้างสวนจิตรฯ นักเรียนชั้นกลางประมาณ ๒,๐๐๐ คนรวมกำลังกันที่ลานพระรูป ช่วงปาร์คเตอร์และทุบกระจาก ก.ร.ป.

กลัง ที่ธรรมศาสตร์นักศึกษาได้เข้ายึดสถาบันวิทยุ ม.ธ. แต่ใช้งานไม่ได้ นักศึกษาได้มาทำลายป้อม สำรวจที่ทำพระจันทร์ เวลาประมาณ ๑๐.๔๐ น. นักศึกษาประชาชนได้เริ่มปฏิบัติการตอบโต้โดย บุกเข้ายึดกรมประชาสัมพันธ์ พยายามทำลาย ข้าวของเป็นการแก้แค้น ต่อมากองทหารเรือได้ส่ง กำลังมายึดกรมประชาสัมพันธ์คืนจากนักศึกษาได้ อย่างละเอียดมุ่งมัดโดยไม่มีการปะทะกัน นักศึกษา ประชาชนส่วนหนึ่งได้ยกพวกเข้าปิดล้อมโรงพัก ชนะสงครามไว้ เวลา ๑๑.๐๐ น. กำลังทหาร พร้อมรถถังได้เริ่มออกภารตั้งสังเกตและขับไล่ ประชาชนด้วยแก๊สน้ำตา ปืนอิเม็ง ๑๖ ซึ่งเป็นอาวุธ สำหรับใช้ในสงครามไม่ใช่สำหรับการปราบจลาจล นักศึกษาประชาชนที่ไม่มีอาวุธถูกยิงบาดเจ็บ ล้ม ตายเป็นไปไม่น้อย หลังจากนั้นอีกชั่วโมง เครื่องบิน เฮลิคอปเตอร์ ๒ เครื่อง ขึ้นโดยยนตร์ กิตติชจร เครื่องหนึ่ง ได้ยิงปืนกลจากอากาศทึ่งในธรรม- ศาสตร์ สนามหลวง หรือแม้แต่ที่โรงพยาบาล ศิริราช นักศึกษาได้จุดไฟเผารถเป็นม่านควันและ กีดขวางรถถัง หลายคนพยายามขับรถเมล์และ รถกะบะเข้าชนรถถังแต่ถูกยิงเสียชีวิต นักศึกษา ได้บุกเข้าหากองสลากร สำนักงาน ก.ด.ป. ตลอด เวลาทหารยังยิงนักศึกษาประชาชนตายเรื่อยๆ โดยไม่มีทางสู้กันได้ เพราะนักศึกษามีแต่ก้อนอิฐ ไม่ ก้อนหิน ระเบิดขวด ขณะที่ทหารใช้อาวุธร้ายแรง ทางกองบัญชาการศูนย์ฯ ในธรรมศาสตร์พยายาม ติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐบาลเพื่อขอให้เจ้าหน้าที่ยุติ แต่ รัฐบาลไม่ฟังเสียง โดยอ้างว่ามีเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย ยกที่จะติดต่อให้เลิกหยุดยิงได้ คล้ายกับจะเป็น การแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไม่ได้คิดแต่เรื่องการ ปราบจลาจลเท่านั้น หากคิดแต่จะปราบพวกเดิน ขบวนให้เรียน

ตอน ๑๗.๓๐ น. จอมพลประภาสประภาศ ให้นักเรียนนักศึกษาออกจากธรรมศาสตร์ ศิลปากร โดยถือว่าเป็นเขตอันตรายจะส่งทหารเข้าเคลียร์

พื้นที่ (ความหมายคือผ่าเรียบ) หากไม่ออกจากการ บริเวณดังกล่าวในเวลาที่กำหนดให้ เนพา ธรรมศาสตร์มีนักศึกษาติดอยู่หลายพันคน เคราะห์ ดีที่ทหารเรือวางแผนด้วยเป็นกลวง ลงเรือรบมาคุมทาง แม่น้ำเจ้าพระยาเจยๆ นักศึกษาจึงหลบออกทาง แม่น้ำ ข้ามเรือไปฝ่ากองพยานาลศิริราชได้

คืนวันนั้น จอมพลถนนลมอกจากการ เป็นนายกฯ แต่ยังไม่ได้ลาออกจาก การเป็นผู้ บัญชาการทหารสูงสุด พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวแต่งตั้งนายสัญญา อรุณศักดิ์ เป็นนายกฯ แทน

ทั้งๆ ที่มีการนำพันกันอย่างเที่ยมโหดถึง ขนาดนั้นและทั้งที่ไม่มีทางสู้ นักศึกษาประชาชน ยังไม่ยอมท้อ ได้กลับไปปชุมนุมกันที่อนุสาวรีย์ ประชาธิปไตยกันอีกครั้งหนึ่งเป็นจำนวนนับหมื่น แม้ว่าทางการจะประกาศไม่ให้คนออกนอกบ้าน เวลา ๒๒.๐๐ น. นักศึกษาประชาชนได้ชุมนุมกัน อยู่ตลอดคืน ภายใต้การนำของศูนย์ปวงชนชava

ไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นเดียวันนี้เพื่อการคุณย์นิสิตฯ ที่ชุมนุมได้เรียกร้องให้จอมพล ถอน จอมพลประภาส และพันเอกรองค์พัน จำกัดฯ แห่งท่าราชด้วย

ตอนเด็กนั้น คงมีการต่อสู้กันระหว่าง ฝ่ายนักศึกษาประชาชนกับเจ้าหน้าที่ ที่กองบัญชาการสำรวจครบาลผ่านฟ้า ไปจนถึงวันรุ่งขึ้น และจอมพลถอน ในฐานะผู้บัญชาการท่าราชสูงสุด ก็ยังออกแต่งการณ์ใจมีดี ใส่ร้าย ป้ายสีนักศึกษาประชาชนที่ยังต่อสู้ด้วยความแค้น เป็นกลุ่มอยู่ๆ อยู่ๆ แล้วให้เห็นว่า การต่อสู้ทางการเมืองในระดับเบื้องบนยังไม่เต็ดขาด ถึงแม้จะมีการตั้งนายกฯ คนใหม่ แต่แท้จริงแล้ว จอมพลถอนยังมีอำนาจอยู่มากในเวลาต้น การต่อสู้ที่กองบัญชาการสำรวจครบาลคงมีต่อไป โดยฝ่ายนักศึกษาประชาชนเป็นฝ่ายเสียชีวิตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่วนนักศึกษาประชาชนที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยคงชุมนุมยืนหยัดการต่อสู้ด้วยสันติวิธี ขณะที่ทางฝ่ายท่าราชยังคงส่งกำลังจากต่างจังหวัดเสริมเข้ามาอยู่เรื่อยๆ ผู้คนไม่ยอมพังคุณย์กลางนิสิตนักศึกษาที่พยายามนั่งรถตระเวนเรียกร้องให้คนแยกกันกลับบ้าน ระหว่างนี้เองที่กลุ่มอำนาจการเมืองกลุ่มนี้ได้ชัยชนะเด็ดขาด สามารถ (บางกระแสข่าวว่าหลอก) ให้ ๓ ทราษ ต้องเดินทางออกนอกประเทศได้ เพราะไม่เข่นนั้นแล้ว เรื่องคงจะวุ่นวายต่อไปและเกิดสองคราม กลามเมืองขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย เพราะประชาชนต่างพาภันเคียงด้วย ๓ ทราษกันอย่างถึงขนาด ในต่างจังหวัดหลายจังหวัด นักศึกษา ประชาชนได้เปิดชุมนุมกันประณามการกระทำของรัฐบาลอย่างแข็งขัน และอาจลุกฮือขึ้นก่อการจลาจลในท้องถิ่นของตนได้ หากว่าเหตุการณ์ทางกรุงเทพฯ ยังไม่สงบ